

MÄTBART

NUMMER 1 | 2023 EN PUBLIKATION AV BIOMETRIA

VÄGEN TILL
ETT HÖGRE
VIRKESVÄRDE

SOMMARENS
VIKTIGASTE
PINNGLASSTEST

INGEN FRÅGA ÄR FÖR SVÅR

Träffa gänget som guidar dig genom virkesordrar och mätningsregler

SVÄVANDE SVITER

Välkommen till en hotellupplevelse utöver det vanliga i den småländska skogen

SVERIGES ÄDLASTE TRÄD

Mätbart tar här en titt på det som går under samlingsnamnet ädelträ

ANSVARIG UTGIVARE

Ingela Ekebro

CHEFREDAKTÖR

Ulrika Sten

REDAKTION

Ulrika Sten

Lena Kjellberg

Tanja Keisu

Anna-Lena Hugosson

Jan Strand

Carina Walding

SKRIBENTER

Ulrika Sten

Tanja Keisu

Jan Strand

Carina Walding

KONCEPT OCH TEXTPRODUKTION

Comma PR

ART DIRECTION

Jonas Clevström

FOTO

Jonas Clevström

TRYCK

Atta.45

UPPLAGA

3 000 ex

KONTAKT

redaktion@biometria.se

Allt material som publiceras i Mätbart kan komma att lagras och publiceras digitalt. Biometria äger rätten till all text och bild där inget annat anges. Använt papper bör samlas in och återvinnas.

LEDARE

att Biometrias egen mätning på sågverk, bruk, värmeverk och terminaler sker med så god mät-noggrannhet som möjligt. Tillsammans utgör de ett 50-tal specialister, från Skåne till Norrbotten, som sörjer för att kvaliteten på virkesmätningen säkerställs i hela kedjan. Det tjänar vi alla på.

För dig som skogsentreprenör kommer utbildningen Guldkortet att göra dig ännu bättre på aptering och tillredning av virke. I detta nummer får du möta Roger Brådin, innehavare av ett Guldkort, när han berättar om kursen och hur den har hjälpt honom. Vi avslutar också vår serie Virkesmätning för dummies med att gå igenom hur träden blir till papper.

I skrivande stund har sommaren till slut visat sitt soliga ansikte för oss som bor i Mellansverige och jag drömmer mig bort mot semesterveckorna i Stockholms ytterskärgård på Runmarö. Virkesvärdet på de vindpinade kobbarna är i det närmaste obefintligt eftersom bara martallar, alar och enbuskar står emot vådrets makter vid havet. Likväl påminner sommarstugor och båtbyggare om att utvalt virke av rätt kvalitet ändå hittat sin väg från fastlandets skogar. Det tackar vi för.

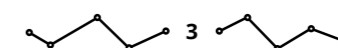
Sommar betyder också bad för många av oss, från stranden, klippan eller bryggan. Och för er som vill anlägga en egen brygga så kommer vi med lite goda tips och går igenom de vanligaste typerna och deras för- och nackdelar. Sedan är ju sommaren också högsäsong för glass och jag själv är väldigt förtjust i glasspinnar. Visste du förresten att glasspinnar alltid görs av bok? Läs vårt test av olika pinn-glassar och varför inte anordna ett eget pinn-glasstest?

Det finns många personer som strävar efter att maximera virkesvärdet i skogen. Bland dessa hör mina kollegor Jonas Hemmingsson som är chef för Fältverksamheten och Martin Sahlberg som jobbar med att coacha maskinlagen.

Faktum är att personalen inom Biometrias avdelning Mätningens kvalitet är av ett alldeles särskilt virke. Ordvitsen må vara utnött men inte desto mindre överensstämmande med verkligheten. Vi har nämligen att göra med individer som dels tillhör Sveriges grädda inom konsten att klassa virkeskvalitet och dels har en drivkraft att missionera och dela med sig av sina kunskaper. Medan Martin och hans kollegor, kvalitetsteknikerna, jobbar som coacher mot maskinlagen har kollegorna inom industriverksamheten, kvalitetsledarna, ansvar för

Smaklig läsning och ha en riktigt skön sommar!

JONAS TÖRNSTEN

VÄGEN TILL ETT HÖGRE VIRKESVÄRDE

Jonas Hemmingssons uppdrag är enkelt att formulera. Som chef för Biometrias fältverksamhet ansvarar han för att hjälpa kunder att få ut högsta virkesvärdet av den skördade skogen. Det kan låta enkelt men för att lyckas med det krävs ett långsiktigt och noggrant arbete. Här får du veta hur det går till.

I ett kvarts sekel har Jonas Hemmingsson haft Biometria och dess föregångare som arbetsgivare. Som så många andra skogsveteraner i organisationen började han sin karriär som virkesmätare, just i hans fall på ett sågverk i Vimmerby. Det höll han på med i tio år innan han gick över till att arbeta med utbildningar. I dag är han chef över alla kvalitetstekniker som hjälper Biometrias kunder över hela landet att kvalitetssäkra skördarnas mätning

– Vi började jobba med kvalitetssäkring av skördare redan 2008. Från början hade vi kanske ett tjugotal. I dag har vi över åttahundra, och jag hoppas att allt fler kommer att upptäcka fördelarna med det, säger Jonas Hemmingsson.

”En bra mätning innebär att skördarens träff mot prislistan ökar”

Lättare att hitta rätt i prislistorna

De kvalitetstekniker som Jonas basar över har som huvuduppgift att följa upp skördarnas mätnoggrannhet och coacha maskinlag kring mätning och kalibrering av skördaren. En bra mätning innebär att skördarens träff mot prislistan ökar och industrin får in rätt längd och dimension vilket minskar spillet av skogsråvaran. Det leder i sin tur till ett bättre resursutnyttjande från skogen.

– Syftet med verksamheten är hjälpa våra kunder att få ut högsta virkesvärdet ur våra svenska skogar. Det är viktigt för mig personligen och gör också alla inblandade mer engagerade, säger Jonas Hemmingsson och berättar att det innan kvalitetssäkrade skördare inte fanns några exakta instruktioner eller nyckeltal för att säkerställa hur noggrant skördarna mätte.

Ta hand om hela trädet

Allt detta förändrades snabbt i och med att kvalitetssäkringen infördes för femton år sedan.

– Redan efter ett halvår såg vi en mycket bättre mätning i skördarna. Det var en stor förflyttning framåt. Förr avverkade man och tittade sedan på vad som kunde säljas. Det blev mer spill och framåt semestern kunde man se högar med osäljbara längder som blev till massa-ved, brännbart eller inget alls. Nu huggs det rätt och till rätt industri. Ur ett hållbarhetsperspektiv är det också väldigt bra att man tar hand om hela trädet, säger Jonas Hemmingsson.

Nedslag i småländska metropoler

Som chef för fältverksamheten har han fullt upp och varvar sina arbetsdagar med att hålla i olika utbildningar, träffa befintliga kunder och leta efter nya samt att göra fältkontroller ute bland maskinerna. Allt sker inom en radie på fem mil med nedslag i småländska metropoler som Frödinge, Ankarsrum och Hjorted.

Skördarnas mätning följs upp kontinuerligt där Biometria analyserar insänd data från maskinförarnas egenkontroll där feedbacken tillbaka till maskinlagen är en viktig del i kvalitetssäkringen.

Utöver analysen av mätdata genomförs minst två fältkontroller per år för att verifiera att skördaren mäter korrekt men även att maskinlagets klavning och mätning är godkänd. I samband med fältkontrollen görs ofta även en uppföljning på maskinlagets aptering/tillredning där maskinlaget coachas kring aktuella sortimentsbestämmelser. Det genomförs även stickprov på sågbart i massaved samt vrakandel i sågbara sortiment.

– Skördarföraren måste framförallt ha koll på vrakgränserna men även vara synkad med skotarföraren som i sin tur måste vara observant för att kunna sortera bort vrakstockar som skördarföraren kan ha missat.

Värden för miljarder

Den svenska skogsnäringen omsätter flera miljarder kronor varje år. Det handlar om enorma värden där varje enskilt maskinlag som är kvalitetssäkrat kan spela en stor roll för slutresultatet. Både den som säljer och köper gynnas av rätt längder och dimensioner samt rätt kvalitet som inte ger något spill.

– Jag önskar att detta var branschstandard i Sverige, men det finns faktiskt inget krav på det. Jag skulle vilja använda samma kvalitetsstämpel för att kunna certifiera hela maskinlag. Jag vet att förarna tycker att det är ett stort stöd, även om det i början sågs som att vi bara ville kontrollera dem, säger Jonas Hemmingsson.

Få fler att upptäcka fördelarna

Han berättar att Biometrias målsättning är att få fler att upptäcka de stora fördelarna med kvalitetssäkrade skördare samt följa upp maskinlagets aptering/tillredning i fält. Det finns dock flera anledningar till att alla inte är lika övertygade.

”När det gäller kvalitetssäkring är den mänskliga kontakten och coachningen jätteviktig”

– Det handlar ibland om att det kostar, inte minst i ett startläge, eller att man inte inser potentialen. Andra tror att de har bra koll på läget. Men de har sällan tid att åka ut till maskinlagen som vi gör. Du kan inte få till en förändring genom att ta fram statistik som du sedan skickar förarna. För att du ska få riktig kunskap måste du ut och titta på virket som de avverkar. När det gäller kvalitetssäkring är den mänskliga kontakten och coachningen jätteviktig, säger Jonas Hemmingsson och tillägger:

– Fast jag har hopp om att de ska bli bättre framöver. Och jag hoppas att de kunder som idag jobbar med kvalitetssäkring av skördare ser fördelarna och jobbar för att fler företag ska jobba för att säkerställa mätnoggrannheten i skördarna. Skogen har ju växt och förvaltats i 80 år så det borde vara en självklarhet att jobba för att få ut högsta virkesvärdet vid avverkningen.

NAMN: Jonas Hemmingsson **ÅLDER:** 52 **UTBILDNING:** Gymnasieinriktning skog, började sitt yrkesliv som manuell skogsarbetare **BOR:** Hökhult, två mil öster om Vimmerby **FAMILJ:** Fru och fyra barn **FÖRHÅLLANDE TILL SKOGEN:** Sedan jag var fem har hela mitt liv handlat om skogen, jag är där på jobbet och på fritiden. Röjning, plantering och väldigt mycket jakt med tax blir det på fritiden då vi även föder upp strävhariga taxar.

BIOMETRIA

Satsning på lagerinventering med drönare

Efterfrågan på lagerinventering med drönare har ökat och som ett första steg expanderar vi nu metoden i Mälardalen och Sundsvallsområdet. Fördelen med drönarinventeringen är att det tillför mer information om hur lagret ser ut samt att det ger en säkrare arbetsmiljö. Om du är intresserad av lagerinventering med drönare, tveka inte att kontakta din distriktschef.

Nya utbildningar erbjuds i höst

Biometria lanserar en ny utbildning för *själverksam skogsägare*. Under utbildningen får deltagarna värdefulla tips och idéer kring huggning i egen skog. Syftet med utbildningen är att hjälpa skogsägarna att öka sin kunskapsnivå och maximera värdet på sitt virke.

En annan ny utbildning riktar sig till *transportörer av rundvirke*. Deltagarna kommer att få lära sig om hela processen från avlägg till industri, om olika sortiment och om avlämningsrutiner. Genom ökad kunskap hos chaufförerna kvalitetssäkras processen och risken för köbildning vid mottagningsplatser och att fel sortiment levereras till fel mottagningsplats minskar.

Vi vässar våra fjärrmättningsriggar!

I höst startar ett projekt med målet att förse Biometrias egna fjärrmättningsriggar med ny funktionalitet, exempelvis trädslagsfördelning och diameterfördelning. Målet är att de nya funktionerna ska vara i drift under första halvåret 2024.

Vårt kvalitetsarbete är nu certifierat

Efter en godkänd extern revision har vårt kvalitetsledningssystem blivit certifierat i enlighet med den internationella standarden ISO9001:2015. Certifikatet omfattar processerna som behövs för att leverera Biometrias virkesmättnings- och kvalitetssäkrings-tjänster.

– Förutom de direkt positiva effekterna i att skapa överblick och effektivisera våra interna processer, har vi även nytta av en ISO 9001-certifiering genom att våra kvalitetsrutiner granskas av en tredjepart. Det är kvalitetsutvecklande och ökar takten i vårt förbättringsarbete. I förlängningen hoppas vi att arbetet bidrar till att ge oss nöjdare kunder, medlemmar och medarbetare, säger Biometrias vd Ingela Ekebro.

Frans Kockum ny chef för Tjänsteutveckling

Ny chef för Biometrias Tjänsteutveckling är Frans Kockum, tidigare tjänsteansvarig för Produktion. I den nya rollen kommer Frans bland annat att förbereda inför att VIOL 3 ska tas emot av linjeverksamheten samt vara med i utvecklingen av marknadsavdelningen.

Medlemsmöten fick toppbetyg

I våras genomfördes tre medlemsmöten i Umeå, Falun och Vrigstad. Deltagande medlemmar var mycket nöjda och medlemsmöten kommer att bli ett årligt inslag. Du vet väl att du som säljer, köper eller hanterar skogsråvara eller biobränslen eller som på annat sätt är verksam inom skogsindustrin eller det skogsindustriella flödet har möjlighet att ansöka om medlemskap i Biometria? Läs mer på biometria.se under Föreningsstyrning.

Slutspurt för utfasning av toppformtalsmatris

Biometria är i slutskedet av det fleråriga projektet att fasa ut bestämning av sågtimmerstockars fastvolym (m³fub) via toppformtalsmatriser och i stället ersätta med direkt fastvolymbestämning i mätramar. Syftet är att erhålla en noggrannare mätning, främst kopplat till virkesmätningens krav på partivis noggrannhet då Skogsstyrelsen bestämt att det från 1 augusti 2023 inte längre är tillåtet att använda matrisframräknad fastvolym.

Jacob Granberg ny chef för Mättningsutveckling

Den 1 februari tillträdde Jacob Granberg som chef för Mättningsutveckling. Avdelningen ansvarar för den långsiktiga utvecklingen av våra mätningstjänster som lägger grund för en kvalitetssäkrad virkesmätning. Avdelningen tillhandahåller också specialiststöd inom mättningsområdet och driver utveckling av mätteknisk utrustning som används vid virkesmätning. Jacob har tidigare arbetat som tjänsteutvecklare inom samma avdelning.

ATT ANLÄGGA EN BRYGGGA

Ett svalkande morgondopp en varm sommardag, att sola med ljudet av vågskvalp i öronen eller att njuta av en rofylld stund med en bok i hand och vattnet som sällskap. För vad slår väl ett bra brygghäng?

En alldeles egen brygga är en lyx som många drömmer om. Här tipsar Mätbart om vad du bör tänka på när du bygger din brygga.

BRYGGA MED STOLPAR/PÅLANDE BRYGGA

- Hålls upp av stolpar som man slår ner i botten
- Passar bäst om sjöbotten består av sand, grus eller dy, och i relativt skyddande lägen

BRYGGA PÅ BOCKAR

- Byggs på bockar som stadgas på botten med hjälp av tunga stenar
- Passar bäst när botten är för hård och stenig för att slå ner stolpar eller till mindre bryggor

FRIBÄRANDE BRYGGA/KONSOLBRYGGA

- Byggs av konsoler som man borrar och bultar fast i berget
- Passar bäst vid branta vattenbryn och stenigt underlag

FLYTBRYGGA

- Består av flytblock på bryggans undersida som håller den uppe
- Passar bäst när botten är hård och sandig, när vattnet är djupt och på en skyddad plats där den inte utsätts för alltför mycket vågor

BRYGGA MED STENKISTA

- Har ett kistliknande ramverk som man fyller med sten så att kistan sjunker till botten, vilken man sedan bygger bryggdäcket på
- Passar bäst när sjöbotten är för hård och stenig att fästa stolpar i, och är det bästa alternativet vid utsatta lägen där det behövs en kraftig brygga

1. Strandskydd och bygglov

När man ska börja bygga så gäller det att ha koll på vad som gäller. Det behövs inget bygglov för att bygga en brygga för enskilt bruk, men det finns vissa strandskyddsregler enligt Miljöbalken som man behöver förhålla sig till. I de allra flesta fall kan man behöva söka dispens från strandskyddsbestämmelserna.

Mätbart tipsar därför om att alltid undersöka detta innan, och att kontakta både kommunen och länsstyrelsen för att säkerställa vad som gäller där du bor.

Det rekommenderas också att undersöka vem som äger marken du planerar att bygga på, vem som är vattenrättsinnehavare och ifall det finns några allmänna eller enskilda intressen som kan påverkas.

2. Olika varianter av bryggor

Att välja rätt brygga kan vara knepigt. Därför har vi samlat de vanligaste bryggorna och var de passar bäst i faktarutan till höger.

Det som främst påverkar valet av brygga är på vilken plats bryggan ska uppföras, hur utsatt läget kommer vara för vågor samt hur vattendjupet och botten ser ut under bryggan. Andra saker att tänka på är hur många och stora båtar bryggan måste klara av att förtöja, vad man har för budget och vad bryggan kommer användas till.

Ett tips är att kolla på hur grannarna har byggt sina bryggor, troligen kommer en liknande brygga passa även hos dig.

3. Välj rätt material

Vid val av byggmaterial är det viktigt att tänka på var i landet du planerar att bygga din brygga. Ska du bygga längs med östkusten eller vid ett sötvattendrag är impregnerat träklass NTR/A mest lämpat. Ska bryggan däremot ligga på västkusten så är tryckimpregnerat virkeklass NTR/M att föredra för att skydda mot skeppsmask och borrhugg som är vanligare på västkusten.

Vid val av fästdon är rostfritt stål eller varmförzinkat stål det bästa, då de klarar av de svenska vattenförhållandena allra bäst.

4. Vilken stege ska du ha?

Sist men inte minst bör du bestämma dig för vilken stege du ska ha till din brygga. En stege är absolut inget måste, men planerar du att bada från din brygga kan det vara att föredra.

Så där, nu är du redo att bygga din alldeles egna brygga. Oavsett vilken brygga du väljer att bygga kan dessa tips guida dig i rätt riktning, så att du snart kan njuta av din alldeles egna drömbrygga och alla de härliga sommarstunder den kommer ge dig. *Lycka till!*

VIRKES- MÄTNING FÖR DUMMIES

Trädets väg från planta till blöjor och papper

Enligt de senaste siffrorna från Skogsindustrierna för 2022 konsumerar vi i Sverige knappt 1,5 miljoner ton papper årligen. En majoritet av det utgörs av pappersförpackningar som exempelvis kartong och wellpapp. Vägen från trädet till en färdig pappersprodukt är lång och innehåller många steg.

Längs vägen tillkommer dessutom virke som har blivit över i sågverken vilka används i pappersprodukter som behöver styrka som exempelvis säckar.

Det här är den tredje och avslutande delen på temat Virkesmätning för dummies där vi följer processen bakom det som slutligen blir en tidning på soffbordet, blöjor till små bebisar eller en flyttlåda i en ny lägenhet.

1 En skogsägare planterar trädplantor och efter ca 50-150 år har träden växt klart. Skogsägarens barnbarn eller barnbarnsbarn har nu tagit över skogen och beslutar att det är dags att avverka träden.

2 Träden avverkas av skördaren, som är en stor maskin som används för trädfällning. Efter avverkningen kapar skördaren bort grenar och toppar från stockarna, något som kallas för grot.

3 Stockarna kapas sedan till fallande längder mellan 2,9-5,8 meter för att maximera volymutfallet av virket och för att förenkla transporter och hanteringen inom industrin.

4 Skotaren hämtar stockarna från avverkningen och bär fram dem till skogsbilvägen där virket läggs i stora vältor längs med väggkanten innan det hämtas av timmerbilar. Virket som ska till massabruken sorteras som lövmassaved, barrmassaved och granmassaved.

5 Innan stockarna lastas av timmerbilen så mäts de med travmätning. Virkesmätaren bestämmer travens höjd, vedlängd, bankbredd* och hur mycket luft det finns i traven samt bedömer virkets kvalitet.

6 Travmätning kan även göras med hjälp av bilder vilket kallas fjärrmätning och virkesmätaren bedömer då travarnas mått utifrån en bildskärm. Ett alternativ till travmätning och fjärrmätning är vägning av virket som sedan räknas om till kubikmeter.

7 Efter mätningen fraktas virket till renseriet och läggs i en stor trumma där barken avlägsnas från stockarna. Därefter flisas virket och sedan processas flisen antingen kemiskt eller mekaniskt.

8 I den kemiska processen kokas flisen i en lutlösning där fibrerna separeras från ligninet. Efter kokningen bleks fibrerna och används sedan för att göra pappersprodukter av olika slag som skrivpapper, hushållspapper och kartong.

9 I den mekaniska processen mals flisen så att fibrerna friläggs. Massan, bestående av fibrer och lignin, tvättas, bleks och torkas för att sedan användas till mjukpapper, kartongprodukter och även till bok- eller tidningspapper som sedan skickas till tidningstryckerier.

10 Varje dag säljs mängder av toalettpapper, blöjor och dagstidningar i livsmedelsbutiker och på arbetsplatser och i skolor används skrivpapper frekvent. Pappersprodukter i alla dess format, oavsett om det är kartong, hygienartiklar eller hushållspapper, är en stor del av vårt dagliga liv.

ÖVERKURS FÖR VIRKESNÖRDAR

Virket sorteras som lövmassa, barrmassa och granmassa för att de har olika egenskaper och används till olika saker. Granmassan måste vara helt färsk och fri från röta innan den blir till tidningspapper. Lövmassan har korta fibrer och lämpar sig bra för skrivpapper, mjukpapper och hygienartiklar. Barrmassan har långa starka fibrer och används för att ge styrka till pappersprodukter som till exempel säckar och kartong.

EXTRA ÖVERKURS FÖR VIRKESNÖRDAR

Veden består av fibrer (cellulosa, hemicellulosa) och lignin. I den kemiska processen används bara cellulosan vilket är ca 50% av virket medan resten blir till energi, el och fjärrvärme. I den mekaniska processen används nästan 100% av virket. Val av process påverkar vilka egenskaper som slutprodukten får men oavsett vilken process som används så får skogsägaren betalt för virket utifrån volym och kvalitet.

ÄNNU MERA ÖVERKURS FÖR VIRKESNÖRDAR

Allt fler textilier kommer från skogen. Dissolving är en textilmassa som består av cellulosa och används för produktion av viskos och lyocell. Det är en gammal teknik som fått en renässans den senaste tiden då efterfrågan på hållbart mode ökar. Textilier från skogen motsvarar idag 7% av all textil i världen och marknaden fortsätter att växa.

* Bankbredden är ett mått på avståndet mellan de virkesbankar som håller fast traven i timmerbilen och används vid volymbestämning av en enskild trave.

ETT KALIBRERAT SKOGSBRUK TJÄNAR ALLA PÅ

De markägare som skördar sina träd med kalibrerade skogsmaskiner kommer att tjäna mer pengar. Och dessutom göra det på ett mer miljövänligt sätt. Det förklarar Martin Sahlberg som är kvalitetstekniker på Biometria distrikt Östra Småland. Här får ni veta hur det går till.

För tre år sedan stod Martin och mätte virke i travar i tvåskift vid Mönsterås massabruk. Han hade jobbat där ett tag och trivdes bra med det. Men samtidigt saknade han att vara ute i skogen på riktigt, i det habitat som han varit verksam i större delen av sitt yrkesliv.

”Jag saknade att möta entreprenörerna och ville kunna påverka råvarorna innan de kom till industrin”

– Som virkesmätare var jag bara på själva mätplatsen. Jag saknade att möta entreprenörerna och ville kunna påverka råvarorna innan de kom till industrin, säger Martin som bland annat har en bakgrund som inköpare på Sydved, jaktvårdskonsulent på Svenska jägarförbundet och produktionsledare på Bergs Timber.

Besöker maskinerna två gånger per år

Som kvalitetstekniker är han ute i skogen i tjänsten över hundra dagar per år. Antalet dagar är kopplat till de skogsmaskiner som han kvalitetssäkrar i sitt närområde. Det rör sig för närvarande om 58 stycken och han besöker dem alla när de är ute och avverkar, minst två gånger per år.

Arbetsytan som han rör sig över sträcker sig från Målilla i norr ner till Växjö och sedan till gränsen mot Blekinge i syd. Som boende i Mönsterås vid kusten mot Öland har han ett centralt läge som gör att han har nästan alla maskiner inom trettio till fyrtio minuters räckhåll med bil.

När Mätbart får tag i honom har han precis besökt en maskin som håller på att avverka i en grandominerad skog utanför Högsby. Martin är bekant med både föraren och skotaren som är i tjänst för dagen.

– Vid ett besök börjar jag med att se efter hur föraren klavar stammarna efter att maskinen har mätt diameter och längd. Det rör sig om minst femton längdmått som ska mätas, och oftast har föraren förberett stammarna innan jag kommer dit. Därefter klavar jag om stammarna för att se hur maskinen och föraren har mätt. När jag är klar går jag igenom siffrorna i programmet mot föraren och maskinen för att se om kraven uppfylls, säger Martin.

Inga sågbara bitar i massaveden

I det här fallet var det ganska enkelt. Allt som krävs för att bli kvalitetssäkrad var uppfyllt, med råge till och med. Martin konstaterar snabbt det han kände till sedan tidigare, att det här arbetslaget är stabilt.

– När vi är klara kommer produktionsledaren ut eftersom vi efter fältkontrollen ska genomföra sorti-

ment och tillredning. Där tittar vi på det timmer och massaved som är avverkad. Vi tittar efter att det inte är för mycket vrak bland de sågbara sortimenten och att det inte finns några sågbara bitar i massaveden. Det är ju skillnad på vad man får betalt för de olika sortimenten och det gäller att hitta den största ekonomiska nyttan för markägaren, säger Martin.

”Vid ett besök börjar jag med att se efter hur föraren klavar stammarna efter att maskinen har mätt diameter och längd”

Produktionsledaren går igenom siffrorna tre månader tillbaka för att se hur utfallet ligger till för maskinlaget. I det här fallet fanns det inga anmärkningsvärda siffror att kommentera utan allt har följt kurvorna.

– Det var inte så mycket att diskutera, alla inblandade är pålästa och är intresserade av att det ska bli så rätt som möjligt. Jag är mest med och checkar av punkter när det är ett duktigt maskinlag, säger Martin.

Liten tuva kan stjälpas stort lass?

En vanlig arbetsvecka är han ute och rör på sig tre till fyra dagar, och då inte bara i skogen. Externa möten och utbildningar tar en del av hans tid. Måndagar är alltid vikta för kontorstid framför datorn. Då körs analyser av mätningsinformation från två veckor tillbaka. Längd, diameter och så vidare kontrolleras så att siffrorna stämmer och därefter får entreprenören feedback.

”Eftersom en slutavverkare kan hantera virkesvärde för 30–40 000 kronor i timmen kan felmätningar ge stora konsekvenser, både ekonomiskt och för miljön”

Det kan låta tjugigt med alla kvalitetskontroller, men eftersom en slutavverkare kan hantera virkesvärde för 30–40 000 kronor i timmen kan felmätningar ge stora konsekvenser, både ekonomiskt och för miljön.

– Tänk dig att du som markägare anlitar en maskin som inte är kvalitetssäkrad. Den kanske mäter in stockar på 3,68 meter i stället för 3,70 som är den önskade längden. Nästa längd är 3,10 och då står du där med

58 centimeter i övermål. Den biten får du då inte betalt för, bara för att maskinen har mätt för kort, säger Martin och tillägger:

– Det finns naturligtvis de som mäter noggrant, trots att de inte är kvalitetssäkrade. Men om deras maskiner inte kontinuerligt kalibreras finns det alltid risk för att det blir fel. Helt i onödan.

Mycket vrak är en utmaning

En av de stora utmaningarna i Martins jobb beskriver han annars när han inser att det inte ser så bra ut på de inmätta siffrorna. När det helt enkelt har blivit för mycket vrak.

– Då gäller det att lägga upp dagen i skogen för att de ska bli bättre. Jag vill ju inte klaga på någon utan få dem att hitta utmaningen framåt. Därför gäller det att analysera varför det har blivit så här. Har föraren fått otydliga instruktioner eller handlar det kanske om mätningsbestämmelser. Utifrån det hittar jag en handlingsplan för att resultatet ska förbättras, säger han.

Martin känner att han gör något viktigt och att hans insats verkligen betyder någonting. Han beskriver sig själv som lite av en hjälpgumma som folk ringer när behov uppstår.

– Jag känner att jag får uppskattning för det jag hjälper till med. Och jag hoppas att fler och fler inser värdet av att kvalitetssäkra sina skogsmaskiner. Det är något som vi alla kommer att tjäna på.

NAMN: Martin Sahlberg **ÅLDER:** 45 år **FAMILJ:** Hustru och två barn **UTBILDNING:** Skogsingenjör
BOR: Fliseryd, tre mil västerut om Mönsterås **FÖRHÅLLANDE TILL SKOGEN:** Har varit verksam i skogen hela sitt yrkesverksamma liv. Bor på en 26 hektar stor gård som är hustruns föräldragård.

MÄTBART TESTAR PINNGLASS

Sommaren är här och det betyder glass, glass och åter glass. Helst i stora lass. Choklad, vanilj, isglass, sorbet – det finns ett oändligt antal smaker och olika varianter av glass – och den absolut bästa är såklart den som sitter på en pinne av trä. Mätbart har testat tre av årets nyheter och tre gamla klassiker.

Alla älskar väl glass, men visste du att glassen som vi känner till idag inte alltid har varit så lättåtkomlig som den numera är? Förr i tiden var glassen en lyxvara som endast fanns tillgänglig för överklassen och det var inte förrän på 1800-talet som glassen ökade i popularitet och spred sig till den svenska allmänheten. Vanilj var den enda smaken som fanns, men det hindrade inte att glassen blev en enorm succé.

Söt delikatess

Det var invandrare från Italien, Tyskland, Schweiz och Österrike som tog glassen till de stora massorna. De öppnade glassalonger i Sverige och började bjuda på den söta delikatessen som alla ville smaka på. Under 1950-talet blev det svenska suget efter glass ännu större, och de varma somrarna gjorde efterfrågan så stor att vi till och med fick importera glass från Danmark för att kunna mätta det stora glassuget.

Glass kan ätas på många sätt, men i Mätbarts test handlar det om pinnnglass. Glasspinnar tillverkas vanligtvis av träslaget bok eftersom det är ett hårt och fast träslag och som därför inte bryts ner till stickor. Boken är även smaklös och påverkar därför inte glassens smak.

Ett lyckosamt misstag

Pinnnglassen uppfanns lustigt nog av misstag i början på 1900-talet av en 11-årig pojke från San Francisco vid namn Frank Epperson. Frank glömde en blandning av läskpulver och vatten ute i den kalla kylan över natten, och på morgonen upptäckte han att blandningen hade frusit. Han mumsade i sig den frusna läskblandningen som satt fastfusen på träpinnen som han hade använt till omrörning och insåg då att hans misstag hade förvandlats till en läskande läckerhet.

Nog om historien och över till testet. Här kan ni läsa vad Mätbarts redaktion tyckte om sex av sommarens sorter. Gör gärna en egen test med familj och vänner. Vi lovar, alla kommer att bli glada när du föreslår det. Ta inte för många bara, man ska ju faktiskt inte bara testa utan att också äta upp glassarna.

Twister Monstaahh

Beskrivning:

Nya Twisters lekfulla monstersmaker kommer att få din tunga att twista sig av megasur citron, sött grönt äpple och blåbär.

Omdöme:

Påminner om vanliga Twistern men är något syrligare. Den har en god blåbärssmak som tyvärr försvinner lite bland de andra smakerna. Våldigt sötsliskig glass men med inslag av surt. Är man ett fan av den klassiska Twister så kommer man även att gilla denna variant.

Magnum Double Sunlover

Beskrivning:

En upplevelse med virvlar av glass med smak av kokos, mango och passionsfrukt, doppad i vit choklad med kokosflingor.

Omdöme:

En glass som tyvärr inte lever upp till förväntningarna. Det vita chokladöverdraget är gott och knastrigt, men glassen håller inte måttet. Kokossmaken påminner om utlandssemester vid stranden vilket uppskattas, men kombinationen mellan kokos och passionsfrukt är ingen vinnare.

Kingis Raspberry Licorice

Beskrivning:

Krämig hallonglass med ett saltlakritsöverdrag, och i mitten gömmer sig ett stort lakritshjärta.

Omdöme:

En riktig dröm för alla lakritsfantaster! Lakritsen är god och smakrik, speciellt lakritshjärtat i glassens mitt. Hallonsmaken försvinner dock vilket vi tycker är synd. Den hade behövt mer stuns för att bryta av mot den dominerande lakritssmaken.

Piggelin

Beskrivning:

Isglass när den är som bäst. Härligt läskande, uppfriskande och svalkande slush med smak av tuttifrutti.

Omdöme:

En läskande sommaglass som passar perfekt efter ett svalkande dopp i det blå. Det är en klassiker av en anledning, den påminner oss om våra barndomar med sommarlov, sol och barfotapromenader i gräset. Den får också extra plus för den fina och somriga färgen.

Nogger

Beskrivning:

Vaniljglass med chokladöverdrag och nougatkärna i mitten! En storfavorit som passar lika bra året om.

Omdöme:

En söt glass med tydlig smak av nougat, speciellt nougatkärnan i mitten som är en riktig hit. För de som inte är stora nougatälskare så är nog denna glass inte att rekommendera då den kan uppfattas som lite för söt och sliskig. Den delade redaktionen i två läger.

Solero Exotic

Beskrivning:

En klassiker som återvänt efter några års frånvaro. Vaniljglass med swirl och överdrag av exotiska frukter gör Solero Exotic läskande god!

Omdöme:

Mjuk och len konsistens när vaniljglass kombineras med en syrlig och god mangosmak. Perfekt för oss som gillar exotiska frukter och glass. En god pinnglass med mycket sommarkänsla som påminner om lata dagar på stranden.

INGEN FRÅGA FÖR SVÅR

Här är gänget som guidar dig genom
virkesordrar och mätningsregler

Tove Nilsson och Peder Axelsson jobbar på Biometrias kundtjänst. Lars Persson är tjänsteansvarig för VIOL. Det är ingen överdrift att säga att utan dem och deras kollegor skulle skogsnäringen i Sverige ha svårt att fungera. Varje dag hanterar de nämligen kunders problem och funderingar som berör branschens gemensamma affärssystem. Ingen fråga är för svår för dem. Det här är deras vardag.

VIOL 2 är ett affärssystem som har använts i över tjugo år. Men trots att det är välbeprövat, stabilt och branschstandard uppstår dagligen frågor som användarna runtom i landet behöver hjälp med. Och den hjälpen är lyckligtvis bara ett samtal eller ett e-mejl bort.

Peder Axelsson, en före detta virkesmätare, är en av dem som svarar. Han arbetar på kundtjänst som tjänstespecialist inom virkesredovisning och betar av de ärenden som kommer in i tur och ordning.

”Vi sysslar med själva kärnan, det ordersystem som gör att folk kan köpa råvara i sekvens.”

Mänskliga faktorn

– En vanlig dag börjar jag med att gå igenom mina mejl och teamskanaler för att se om det är något viktigt i gårdagen. Ibland kan det vara något system som ligger nere, ibland kan det vara kunder som har svårt att ta sig in. För det mesta korrigerar jag ärenden när det gäller stockdata och inkomna mätuppgifter, säger han.

Hans kollega Tove Nilsson, en veteran på Biometria sedan 1997 och som är tjänstespecialist inom redovisning, berättar att hon bland mycket annat hjälper kunder med att rätta och korrigera virkesordrar.

– Det kan vara nya människor som har börjat ute på kontoren och som inte vet hur det fungerar, säger hon.

– Ja, ofta är det den mänskliga faktorn som ligger bakom det som de undrar över. Det kan till exempel vara så att någon skickat in felaktiga uppgifter vid uppläggning av virkesordrar. Och då stämmer det inte, tillägger Peder.

Själva kärnan

Lars Persson, tjänsteansvarig för VIOL och som samarbetar intimt med kundservice i de här frågorna sammanfattar det så här:

– Min roll är att förstå branschens affärer i relation till vårt IT-stöd. Vi sysslar med själva kärnan, det ordersystem som gör att folk kan köpa i råvara i sekvens. Från avverkning till industrin kan det ske ända upp i sex affärsled där allt måste fungera. Vår roll är att ha systemet i drift så att inga affärer misslyckas, säger han och fortsätter:

– Det är mycket som kan hända som måste hanteras. Folk byts ut och plötsligt brister det erfarenhetsmässigt, och då ringer man kundservice. Det kan också komma nya krav och då måste jag ta ställning till om det kommer att påverka nuvarande system eller bara är en utbildningsfråga.

Många vill ha svar

Kundservice vittnar om att det varje dag är många ärenden som behöver hanteras, men vem är det då som hör av sig specifikt? Enligt Peder och Tove handlar det främst om mätare, leverantörer, transportörer, skördare, sågverksägare och virkesköpare.

– Leverantörer vill ibland ha informationen om varför en mätning har blivit som den har blivit. När transportörer hör av sig är det oftast något som de har glömt. Sågverksägare är nyfikna på hur stora volymer som har kommit in medan virkesköpare kan ha funderingar kring en virkesorder som de inte kan avsluta. Det kan även vara en skogsägare som inte fått mätbesked eller som inte förstår vad som står på beskedet, berättar de.

För Lars handlar de vanligaste frågorna om själva affärsstrukturen och råvaruvärden.

– Det upplevs ibland lite krångligt det vi håller på med. Men det är ju en jätteaffär när du säljer skogsvara, det ska man ha respekt för. Tänk dig att farfar planterade, pappa skötte och nu ska jag ta ner det. Och där går vi in och hjälper till att avsluta affären, säger Lars.

”Leverantörer vill ibland ha informationen om varför en mätning har blivit som den har blivit. När transportörer hör av sig är det oftast något som de har glömt”

Löser det mesta på egen hand

Med den stora mängd förfrågningar som inkommer kan man ju undra om det ibland händer att de inte kan ge den hjälp som krävs, att det helt enkelt inte finns ett tillräckligt bra svar. Peder och Tove konstaterar att de lyckas lösa det mesta på egen hand, och om det inte går så bollar de vidare till kollegor.

– Den största utmaningen är att hålla så många bollar i luften, att vi är så breda. Samtidigt är det detta som är det roligaste, säger Tove.

Med sina över fyrtio år i branschen (och kanske den som i dagsläget arbetat längst på Biometria och dess föregångare) ser Lars inte några större utmaningar som är för svåra att lösa.

– Det är bara att titta på frågan helt objektivt och sedan bena upp vad det gäller. Jag kan ju sambanden och tycker att det är intressant att ta tag i frågor, säger han.

Stressade blir lugna

Om man ska utgå ifrån de reaktioner som Lars, Peder och Tove får från sina kunder kan man dra slutsatsen att de gör ett bra jobb.

– De flesta leverantörer som ringer kan vara lite stressade, men när man talat en stund lugnar de ner sig. När de förstår att vi är opartiska och inte hjälper andra sidan blir de lugna. Många gånger handlar det om att någon har missuppfattat något och att vi då får förklara att det inte är vi som bestämmer utan att det finns mättningsregler och lagar att följa. Det är sällan någon som ringer in som fortfarande är arg när de lägger på, säger Peder.

– Över lag vill folk ha hjälp och de är trevliga och tacksamma. De vill att någon ska lyssna på dem. Det är sällan någon vill skälla, men det kan ske. Man får inte ta åt sig personligen. Det är ändå tydligt att vi är uppskattade, säger Tove.

VIOL 2 lever kvar

Just nu pågår vidareutbildning i VIOL 3, arvtagaren som väntar runtom hörnet. Peder har jobbat med det ända sedan 2018 och Tove sedan 2021. Båda tycker att det ska bli spännande att få sätta sig in i ett nytt system som gör att de går från att vara specialister till att bli generalister.

”Över lag vill folk ha hjälp och de är trevliga och tacksamma. De vill att någon ska lyssna på dem. Det är sällan någon vill skälla, men det kan ske”

– Vi går mer och mer in i VIOL 3-världen men vi måste ändå ha kvar kunskapen om VIOL 2 ett tag till, ända tills systemet stängs ner. Vi måste vara behjälpliga med båda en tid framöver, säger Tove.

Lars kommer däremot inte att följa med över till VIOL 3.

– Det låter häftigt med den nya versionen, men jag har varit med länge och någon gång är det dags att backa. Vi kommer ju dessutom att hålla igång VIOL 2 för att kunna hämta upp information, så mina tjänster kommer nog att behövas ett tag till, säger han med ett leende.

NAMN: Tove Nilsson
UTBILDNING: Datatekniker **ÅLDER:** 50 år
FAMILJ: Man och tre barn **BOR:** Matfors strax utanför Sundsvall **FÖRHÅLLANDE TILL SKOGEN:** Tycker om att vara i skogen och tillbringar mycket tid där, åker skoter på vintern och plockar bär på sommaren.

NAMN: Peder Axelsson
UTBILDNING: Skogsbruksutbildning
ÅLDER: 60 år **FAMILJ:** Hustru och tre barn
BOR: Knaften i Lyckelse **FÖRHÅLLANDE TILL SKOGEN:** Allt - jagar, fiskar och åker skidor, plockar bär och svamp. Min fru äger skog, och jag har en gran på tomten.

NAMN: Lars Persson
UTBILDNING: Började 1979 på Ljusnans Virkesmätningsförening. Är självlärd inom IT.
ÅLDER: 64 år **FAMILJ:** Hustru och två barn
BOR: Delsbo utanför Hudiksvall **FÖRHÅLLANDE TILL SKOGEN:** Började tidigt som skogsarbetare och har arbetat som skogsvaktare. Tillbringar mycket fritid i skogen med familj, barn och barnbarn.

SVERIGES ADLÄST TRÄD

Både vackra och hållbara

Mätbart gillar alla sorters trädslag, men det finns några som traditionellt sett anses lite finare. Det rör sig om trädslag som har visat sig vara särskilt ekonomiskt och ekologiskt värdefulla och har snäva krav på omgivningen för att frodas. Mätbart tar här en titt på det som går under samlingsnamnet ädelträ.

Det finns egentligen ingen vedertagen definition av vad som räknas som ädelträ, men allmänt räknas vissa träslag från lövträd som ädelträ. Det handlar om träslag som används i finsnickeri. De träslag som finns i Sverige och som normalt räknas till ädelträslagen är *alm*, *ask*, *avenbok*, *bok*, *ek*, *lind* och *lönn*. Och tittar man utanför Europa så finns det andra klassiska och välansedda träslag som räknas som ädelträ som *ebenholts*, *mahogny* och *teak*.

Ädelträ är samlingsnamnet på de lite ovanligare lövträden i Sverige som på grund av deras värde även har fått en helt egen lag, Ädellövsskogslagen (1984:119), som syftar till att bevara Sveriges ädellövskogar för framtiden.

Historiskt har ädelträ breda egenskaper och har använts i finsnickeri och segelfartyg men även till så vitt skilda saker som skidor och blyertspennor. Under 1900-talets mitt ersattes ädelträ i stor utsträckning av

andra material så som plast. Men tack vare den tekniska utvecklingen som innebär att vi idag kan tillverka det mesta i trä, som är ett förnybart och långsiktigt material, har vi återigen fått upp ögonen för ädelträden. Det hållbarhetsfokus som finns i samhället idag har bidragit till att vi återigen har börjat värdesätta de många fördelar med trämaterial, inte minst för klimatet, vilket har bidragit till att de tidigare bortglömda ädelträden har återvänt.

En annan fördel med de ädla lövträden är att de visat sig vara viktiga för den biologiska mångfalden. Trots att träden täcker en väldigt liten del av den svenska skogsmarken så återfinns en stor del av alla rödlistade arter i skog av ädelträ. Ädellövskogar utgör livsmiljöer som är helt unika för Sverige och växer sig dessutom riktigt gamla och grova, två karaktärsdrag som även det gynnar den biologiska mångfalden.

ÄDELTRÄ OCH SVERIGE

Ädellöv trivs bäst i södra Sverige och det mest ädellövrika landskapet, Skåne, har ett 30-procentigt bestånd. Av Sveriges alla bokar hittar vi hälften i Skåne medan Kalmar har den största mängden ek.

Förra året mätte Biometria in ca 99 000 000 m³fub virke och drygt 420 000 m³fub bestod av ädellöv, merparten bok och ek. Det kan sättas i relation till att av Sveriges totala virkesförråd på knappt 3 miljarder skogskubikmeter utgör ek och bok tillsammans cirka 2 %.

KURIOSA OM ÄDELTRÄS ANVÄNDNING:

- Almen är ett starkt, lättbearbetat och karaktäristiskt ådrigt virke som används till möbler, golv, snickerier och idrottsredskap.
- Asken är ett träslag som med dess hårdhet och seghet lämpar sig bra vid tillverkning av allt från skidor och tennisracketar till hjulaxlar och bilkarosser.
- Avenboken är hård, tål mycket slitage och har högt bränslevärde. Används till verktygsskaft, skärbräden, industrigolv och som bränsleråvara.
- Boken är hård, tung och tål vatten. Användes historiskt till skeppsbyggen och idag till parkett, massaved och glasspinnar eftersom den inte avger någon smak.
- Ekens hårdhet, seghet och beständighet mot röta gör att den passar utmärkt för golv, möbler och snickerier i utsatta utomhusmiljöer och båtar.
- Fågelbär (körsbärsträ) är rakvuxet och lätt att bearbeta och har genom alla tider använts till finare möbler, inredning, konsthantverk och musikinstrument.
- Lind är det lövträ som är lättast och mjukast, och passar därför till skulpturer och sniderier, benproteser, tandpetare och blyertspennor.
- Lönnen används ofta vid tillverkning av finare möbler, verktygshandtag, slevor och leksaker, och passar perfekt när man vill ha en len och mjuk yta.

SVÄVANDE SVITER

Ok, sviterna svävar inte. De står stadigt på stålstolpar i skogen, några mil öster om småländska Vetlanda. Det är arkitekten bakom dem, Gert Wingård, som benämner dem på detta sätt. Men när man befinner sig sju meter upp i luften mellan höga tallar, i ett trettio kvadratmeter stort hotellrum byggt i trä, då känns beskrivningen helt begriplig. Välkommen till en hotellupplevelse utöver det vanliga i den småländska skogen.

Ta sikte mot småländska Vetlanda. Fortsätt några mil österut mot Målilla och ta sedan av norrut vid Alseda. Strax därpå blir granskogen allt tätare och de asfalterade vägarna mindre och mindre, för att övergå i ett knastrigt grus de sista kilometrarna. Sedan dyker det upp, i ett brutet småländskt landskap med typiska betesvallar, gårdsgårdar och låga stenmurar, skogshotellet Trakt Forest Hotel som öppnades förra sommaren.

– Tree Hotel i Harads är en förebild som vi alltid har älskat. Vi tänkte att om man kan göra det i Norrland så kan man väl göra det i Småland också, säger Mattias Sälleteg som tillsammans med sin hustru Sandra står bakom satsningen.

”Vi tänkte att om man kan göra det i Norrland så kan man väl göra det i Småland också”

Förpackad skog och lugn

Mattias är fjärde generationen Sälleteg som bor, lever och jobbar på den släktgård som i dag har blivit ett nav för turistverksamheten som paret driver. I dag består den av Sällegården, en samling falurödfärgstugor som för tankarna till Astrid Lindgrens värld, och så Trakt Forest Hotel med Traktköket som serverar lokalt producerad mat och ordnar konferenser. På övervåningen i det stora nybyggda timmerhuset där Traktköket finns ligger två konferensrum med plats för 60 gäster samtidigt. Men framför allt utgörs det av Trakt Forest Hotel, fem mäktiga skogssviter som doftar avskalad lyx, ritade av Gert Wingård.

– Vi kontaktade honom med vår idé och han hakade på. Vi gav honom instruktioner att förpacka skogen, tystnaden och lugnet. Sedan fick han i princip fria händer, säger Mattias.

Till skillnad från inspirationskällan i Harads där husen hänger i träden ville Mattias att de skulle stå på stolpar, rejält upphöjda från marken, för att ha så liten påverkan på naturen som möjligt. De skulle också vara stora som en svit på cirka trettio kvadratmeter och innehålla både dusch och toalett, som ett vanligt hotellrum.

– Vi ville även ha kamin i sviterna, inte för uppvärmning utan för mysfaktorn, säger Mattias.

Rakt upp i stjärnhimlen

Byggmaterialet till sviterna består av stål till de åtta stolparna och till spångarna som leder fram till sviterna. Allt sågat granvirke kommer från Ingarp där Mattias tidigare jobbade. Den okantade granpanelen hämtades från den egna skogen. Innerväggar och tak är gjorda av grå-grönbetsad furuplywood, isoleringen

av termoträ gjord av massa från gran och tall. Panelerna på utsidan är tjärvitreolbehandlade så att de blir stålgrå med åldern.

– Tanken var att vi skulle använda det som vi själva lever av, skog och trä. Vi är ju i grunden skogsmänniskor, säger Mattias.

”Den som ligger ner i sängen kan se rakt upp i stjärnhimlen och se hur talltopparna rör sig”

Något av det mest spektakulära i sviterna är det enorma takfönstret som finns i sovrummet. Den som ligger ner i sängen kan se rakt upp i stjärnhimlen och se hur talltopparna rör sig. Mattias vet hur det känns.

– Första gången som jag provade att sova i en svit tog det ett tag att inse var jag befann mig när jag vaknade.

Det var så häftigt att vakna med himlen ovanför mig. Det kändes som om jag var utomhus.

Känslan förstärktes ytterligare av ljudet och dofterna från skogen som de tre ventilationsluckorna i rummen släpper in. Fågelkvitter, suset från vinden, skogsdoften, prasslande löv, allt hörs i den övriga tystnaden.

”Alla slås av att det är en speciell upplevelse av att stå bo sju meter upp i luften mitt i skogen. Det är väldigt roligt att höra”

Lämna ekorrhjulet

Det finns varken tv eller wifi i sviterna. De som bokar är utelämnade till sig själva, varandra och naturen. Tiden på Trakt Forest Hotel är till för att lämna ekorrhjulet och att komma ner i varv. Något som är en del av den feedback som många gäster lämnar.

– De flesta som kommer hit stannar i snitt en eller två nätter och majoriteten säger det som vi vill höra – att de har fått vara med varandra och kommit ner i varv. Alla slås av att det är en speciell upplevelse av

att stå bo sju meter upp i luften mitt i skogen. Det är väldigt roligt att höra, säger Mattias.

Han berättar att det kan bli tal om att bygga fler sviter i framtiden, men samtidigt poängterar han att familjen vill behålla det småskaliga och unika. Varken han eller hustrun vill skapa en hel stugby i skogen.

Vill stötta bygden

– Om målet är att bli rika så är vi i fel bransch. För oss är det viktigare att kunna leva av vår verksamhet och att kunna vara en attraktiv arbetsgivare på landet, inte alla vill jobba i staden. Det här är vårt sätt att ge något tillbaka till vår bygd, säger Mattias.

Till vardags är det huvudsakligen Sandra som sköter verksamheten. Mattias dagliga jobb består av att utföra de 150 Herefordkvigorna som finns på gården och att sedan sitta i telefon för att sköta virkesaffärer.

– Jag är huvudsakligen virkeshandlare och handlar skog på rot som sedan blir timmer, massaved eller bitar till värme. Det är ju det som jag är utbildad till och kan bäst. Jag har också varit på ett sågverk i Ingarp utanför Eksjö i sexton år som råvaruchef, säger han.

Och den tid som blir över ägnar han åt Sällegården och Trakt Forest Hotel.

NAMN: Mattias Sälleteg ÅLDER: 47 år FAMILJ: Fru Sandra, tre barn i ålder 18, 15 och 11
UTBILDNING: Skogsingenjör i Gammelkroppa Skogsskola i Värmland, utanför Filipstad
FÖRHÅLLANDE TILL SKOGEN: Den är både mitt jobb, yrke och hobby. Skogen betyder rekreation och affärer.

KOLLA IN

Besök skogsmuseer i Sverige i sommar

I Sverige finns ett flertal skogsmuseer väl värda ett besök. Under 2022 slog Ådalens industrimuseum upp portarna strax utanför Kramfors. Här kan besökare ta del skildringar av arbetet i skogen, flottningen och sorteringen av timmer. Här kan du se en samling av alla skogsmuseer i Sverige. www.skogsriket.se/museer

Deckare i hängmattan!

Sundsvallsförfattaren och tidigare Biometriamedarbetaren Olle Håkansson har gett ut tre deckare med polisen Wayne Lundberg i huvudrollen – *Wayne går på casino*, *Wayne åker till Costa del Sol* och den senaste *Wayne och Cecilia*. Perfekt för sträckläsning i hängmattan i sommar.

Fågelsång

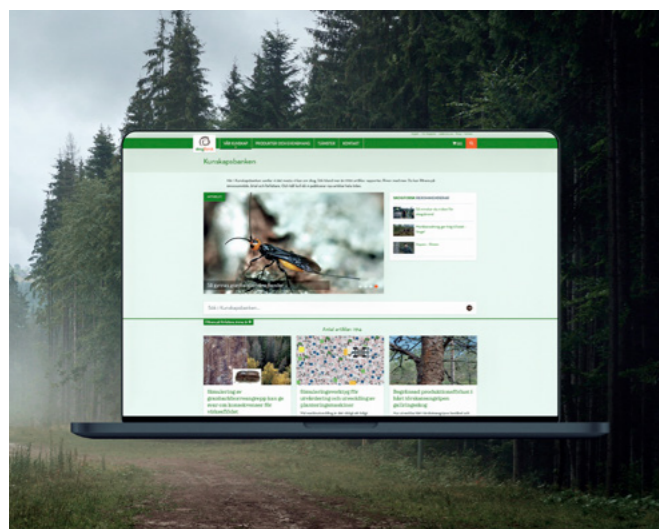
Skönsjungande fåglar i ottan, men vem är det egentligen som väcker dig? Ta dina fågelkunskaper till en helt ny nivå med apparna BirdNET och Merlin Bird ID.

birdnet.cornell.edu | merlin.allaboutbirds.org

Trädgränsen i Skåne

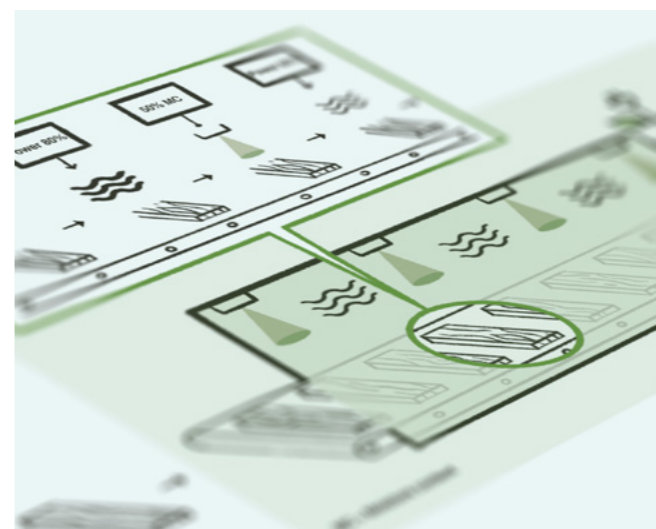
Sugen på en annorlunda konstutställning i sommar? Passa på att styr kosan söderut för ett besök på vackra Wanås Konst där Carolina Grans utställning Trädgränsen pågår fram till november. Utställningen tar sitt avstamp i en samisk världsbild och finurliga och storskaliga skulpturer utlovas i den fantastiska skånska skulpturparken. www.wanaskonst.se

Kunskapsbank laddad med skog

Skogsforsks kunskapsbank fylls ständigt på med nya spännande artiklar om skog. Här kan du bland annat lära dig vad som gynnar granbarkborrens fiender och hur Götalands skogar och förekomst av arter förändrats över tid. Lär mer här:

www.skogforsk.se/kunskap/kunskapsbanken

MicroDri torkar virke med mikrovågor

Med precisionstyrda mikrovågor utmanar MicroDri den traditionella virkestorken och skapar möjligheter för en mer tids- och energi-effektiv process. MicroDri som startades 2019 i Linköping med teknik sprungen ur Saab-koncernen, har samarbetat med SCA och Holmen för att verifiera sin teknik. Nästa steg är att starta en pilotanläggning ute på ett sågverk.

Läs mer om MicroDri här: microdri.se

ENDAST ETT GULDKORT BORT

En skog med högre värde

Mellan 100 och 300 kubik timmer. Ungefär så mycket beräknar Roger Brodin att han skördar per dag. Vilken typ av skog som avverkas avgör storleken på skörden, men det som sällan varierar är kvaliteten på de färdiga stockarna. Här berättar han hur Biometrias utbildning Guldkortet hjälper honom i arbetet.

Österrike Skog, det är namnet på Roger Brodins enmansföretag. Det har inget med det joddlade alplanet längre söderut att göra utan är taget från Österrike gård i Uppland, namnet på gården som hans förra partner ägde.

Uppland är också det område där han kör maskin och enbart avverkar för Sveaskogs räkning, främst i de östra delarna. När Mätbart når honom befinner han sig i Rånäs, några mil från Rimbo. I dag ska vi tala om Guldkortet, en utbildning för att lära sig bättre aptering/tillredning av virket.

”Syftet är att kunna öka värdet på skogen och stort fokus läggs på grundkraven för sågtimmer och massaved”

Allt tas tillvara

– Det var Sveaskog som ville att jag skulle gå utbildningen. De hade en stor drive runt 2010-2011 för att få bättre kvalitet på virket som avverkades. Regelverket har ju blivit mer fordrande med åren och i dag ska allting förfinas och tas tillvara på. Nu är det millimeter hit eller dit som gäller eftersom maskinerna mäter så pass bra. Förr var till exempel längden viktigare än diametern, säger Roger Brodin som har jobbat i skogen sedan 2008.

Guldkortet som riktar sig till skördarförare, entreprenörer och elever på skogsbruksskolor, lär ut de grundläggande kunskaperna om hur virke mäts och kvalitetsklassas. Syftet är att kunna öka värdet på skogen och stort fokus läggs på grundkraven för sågtimmer och massaved.

Bättre aptering, mindre spill

– Det är en teoretisk del och en praktisk med övningar på både avverkat virke och stående skog. I slutet får man göra ett prov. Allt som allt tar utbildningen två dagar plus uppföljningar på det, så kallade fältkontroller, säger Roger Brodin.

Och resultatet av utbildningen då? Var det värt att ta Guldkortet?

– Sveaskog verkar ha förtroende för mig så jag tror att jag ligger bra till. Uppföljningarna visar också att det har blivit bättre med åren. Jag apterar bättre och har mindre spill. Det är roligt eftersom det brukar vara svårt att lära oss gamla hundar att sitta. Men även solen har ju sina fläckar så det går inte att slappna av, säger Roger Brodin med ett leende.

Dålig skog kräver koncentration

Han förklarar att Guldkortet har förtjänster och konsekvenser beroende på viken typ av gran- och tallskog som han vanligtvis avverkar i.

– Om skogen är rak och fin så kan man slappna av som förare. Då är det nästan bara att trycka på knappen och köra. Men utåt kustlandet är skogen sämre och då måste man vara på sin vakt. Där är det svårare att hålla produktionen uppe, dels på grund av terrängen, dels på grund av alla mätningsregler. Virkesvärdet blir högre men det går långsammare att jobba för att jag hela tiden måste ta beslut. Efter en dag i riktigt dålig skog är jag helt tom i huvudet, säger han och tillägger med ett leende:

– Det är tur att jag inte visste vad jag gav mig in på när jag började.

Roger är det första filtret

Året runt, i ur och skur, i ljus och mörker, gör han sina bedömningar, främst inifrån maskinen. Han kikar om det finns tillredningsfel. Ser han några sprötkvistar eller lyror? Är barken kvar? Har trädet utsatts för brand?

– Maskinen mäter ju bara diameter och längd, sedan är det jag som måste avgöra vad som är en godkänd timmerstock innan jag sätter in aggregaten. Jag är första filtret, skotaren är filter två. Lastbilschaufförerna är

det tredje. Kraven på dem ökar också så även de skulle behöva ta Guldkort.

Än så länge har de inte tagit Guldkortet men det kommer nog snart att ändras.

”Jag tror att jag missar mindre sedan jag gått utbildningen. Nu vet jag bättre vad jag ska kolla efter”

Stora effekter på värdet

Varje år avverkar en genomsnittlig skördare virke för åtskilliga miljoner kronor. Små justeringar i tillredningen av virket får därför stora effekter på det totala virkesvärdet. En enda procent av värdet kan handla om flera hundra tusen kronor per år för ett maskinlag. Roger Brodin är fullt medveten om detta.

– Jag tror att jag missar mindre sedan jag gått utbildningen. Nu vet jag bättre vad jag ska kolla efter. Sedan gäller det också att hålla koll på maskinen så att den gör rätt. Datorn säger kanske 5,50 men jag ser ett fel på 4,30 så då kortar jag stocken, säger Roger Brodin.

FEM SNABBA

Mätbart har träffat nya chefen för strategisk utveckling

Tidigare i år tillträdde Mats Johansson som chef för avdelningen Strategisk Utveckling. Med en lång erfarenhet från det skogliga området ansvarar nu Mats för att driva Biometrias utveckling framåt. Vi har ställt några snabba frågor till honom.

Beskriv kort vad ni gör på avdelningen Strategisk Utveckling?

Vi arbetar med långsiktiga utvecklingsfrågor och utvecklar metoder och arbetssätt som kan vara viktiga delar i vårt tjänsteutbud på 3–5 års sikt. Vi ansvarar också för att koordinera arbetet med vårt ledningssystem. Utöver det arbetar vi med medlemsfrågor och med våra råd. Hos oss finns avdelningen för Mätning utveckling och Biometria Labs som omvärldsbevakar, testar nya idéer och tar fram analyser och rapporter. Sist men inte minst driver vi arbetet med Biometrias utvecklingsportfölj.

Du kommer senast från RISE, vad har du tagit med dig därifrån in i Biometria?

Rise är en ung organisation där 35 institut gått samman till ett på kort tid. Biometria är också en ung organisation med fyra föreningar som nu är en. Det jag ser är hur viktig kulturfrågan är för organisationer som vår. Kulturen sitter i medarbetarna, inte i väggarna, och det tar tid att skapa en gemensam kultur, alla har en viktig roll och ett ansvar i det arbetet.

Vad är den största utmaningen i din roll?

Att förstå vilka trender som kommer att påverka Biometria i framtiden och förstå på vilket sätt dessa kommer att påverka oss och när.

Vilka möjligheter ser du för Biometria framåt?

Behovet av en oberoende aktör kommer att vara fortsatt stort framöver, inte minst genom att vi utvecklar vår kompetens och kommer att använda oss av fler automatiska mätmetoder. Med VIOL 3 kommer vi också att hjälpa våra kunder att skapa än mer affärsnytta.

Vilka trender ser ni på avdelningen framåt?

Vi ser två starka trender, dels digitaliseringen som för oss innebär utveckling av nya mät- och analysmetoder, standardisering, automation och spårbarhet. Och dels ser vi den viktiga frågan som rör hela vår näring kring hållbarhet vilket inkluderar klimat, resurseffektivitet och biodiversitet.

NAMN: Mats Johansson **ÅLDER:** 55
UTBILDNING: Jägmästare och PhD inom skogsindustriella produktionssystem
BOR: Växjö **FAMILJ:** Fru Yvonne som arbetar som förskollärare och våra tre barn varav två är utflugna. Vi har också två taxar.
FÖRHÅLLANDE TILL SKOGEN: Här vistas jag gärna både under mitt arbete och min fritid. Något få vet om mig är att jag har byggt en kanot i så kallad striptechnik av svensk gran.

Vi ses i nästa nummer

Utkommer i december 2023.
Orkar du inte vänta? Följ oss gärna.

MÄTBART

Biometria | Box 89, 751 03 UPPSALA

B

PP

Sverige, Port Payé

